

Nr 225.

Kungl. Maj:ts proposition till riksdagen med förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning; given Stockholms slott den 12 november 1954.

Kungl. Maj:t vill härmed, under återopande av bilagda utdrag av statsrådsprotokollet över socialärenden för denna dag, föreslå riksdagen att antaga härvid fogade förslag till förordning angående upphävande av förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning.

Under Hans Maj:ts

Min allernådigste Konungs och Herres frånvaro:

BERTIL.

G. E. Sträng.

Propositionens innehåll.

I propositionen föreslås, att förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning skall upphöra att gälla i samband med ikraftträdandet vid årsskiftet 1954/55 av yrkesskadeförsäkringslagen och vissa ändringar i militärsättningsförordningen.

Förslag

till

Förordning angående upphävande av förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning.

Härigenom förordnas, att förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning skall upphöra att gälla med utgången av december 1954; dock skall förordningen alltjämt äga giltighet i fråga om olycksfall, som inträffat dessförinnan.

Utdrag av protokollet över socialärenden, hållet inför Hans Kungl. Höghet Regenten, Hertigen av Halland i statsrådet å Stockholms slott den 12 november 1954.

Närvarande:

Statsministern ERLANDER, ministern för utrikes ärendena UNDÉN, statsråden SKÖLD, ZETTERBERG, TORSTEN NILSSON, STRÄNG, ERICSSON, ANDERSSON, LINGMAN, NORUP, HEDLUND, PERSSON, HJALMAR NILSON, LINDELL, NORDENSTAM, LINDSTRÖM.

Efter gemensam beredning med cheferna för försvars- och civildepartementen anmäler chefen för socialdepartementet, statsrådet Sträng, fråga angående *upphävande av 1940 års förordning om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning* samt anför.

Genom beslut vid 1940 års lagtima riksdag tillkom särskilda bestämmelser om ersättning för skada på grund av olycksfall vid militär flygning. Föreskrifterna härom återfinnes i förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning. Den ersättning, som utgår enligt ifrågavarande förordning, har — såsom förordningen utformades — i allmänhet karaktär av ett procentuellt tillägg till den livränta, vartill vederbörande är berättigad enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete eller förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring.

Den 1 juli 1950 ersattes 1927 års militärsättningsförordning av en ny motsvarande förordning, utfärdad den 2 juni 1950 (nr 261). Vid innevarande riksdags vårsession har beslutats, att 1916 års olycksfallsförsäkringslag den 1 januari 1955 skall avlösas av en lag om yrkesskadeförsäkring, vilken utfärdats den 14 maj 1954 (nr 243) och vars ersättningsregler i betydelsefulla hänseenden avviker från motsvarande bestämmelser i 1916 års lag. Enligt riksdagens beslut har 1950 års militärsättningsförordning samtidigt underkastats en genomgripande revision.

Efter tillkomsten av 1940 års flygolycksfallsförordning har vidare vissa speciella förmåner vid flygolycksfall successivt förbättrats.

Genom vad sålunda förekommit har de förutsättningar, som var för handen när 1940 års flygolycksfallsförordning tillkom, väsentligen ändrats; och anledning synes ej längre föreligga att ha en särskild förordning av ifrågavarande karaktär.

Jag anhåller nu att få upptaga denna fråga till behandling och vill då först redogöra för hur bestämmelserna på detta område utvecklats.

Huvudreglerna i 1940 års förordning.

Enligt 1 § förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning skall — där någon, som fullgör flygtjänstgöring vid krigsmakten å tid, då riket ej befinner sig i krig, skadats till följd av olycksfall vid flygning — utöver föreskrifterna i lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete eller förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, vissa särskilda i 1940 års förordning upptagna regler gälla.

Därest olycksfallet medfört, att den skadade blivit berättigad till livränta enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag eller 1927 års militärsättningsförordning, och olycksfallet tillika föranlett, att den skadade blivit oförmögen till vidare flygtjänstgöring, skall, enligt vad i 2 § 1 mom. stadgas, såsom tillägg till livränta enligt 1916 års lag eller 1927 års förordning utges ett årligt belopp motsvarande för tjänstepensionsberättigad personal en fjärdedel av livräntan och för annan personal hälften av livräntan, i intet fall dock mindre än 300 kr. om året. Även om skadan ej medfört, att vederbörandes arbetsförmåga blivit nedsatt i sådan grad att livränta skall utgå (minst 10 procents invaliditet), men han likväl blivit oförmögen till flygtjänstgöring, skall enligt 2 § 2 mom. utgå en särskild livränta om 300 kr. om året.

För den händelse olycksfallet medfört den skadades död och den avlidne efterlämnat änka, som är berättigad till livränta enligt 1916 års olycksfallsförsäkringslag eller 1927 års militärsättningsförordning, skall enligt 3 § till änkan utges ett livräntetillägg om en fjärdedel av livräntans belopp för fall att den avlidne ägt familjepensionsrätt och eljest ett tillägg om hälften av livräntans belopp. Livränteberättigat barn (adoptivbarn) till den avlidne skall, när livräntan upphör att utgå — dvs. när barnet uppnår 16 års ålder — äga rätt till livränta med enahanda belopp till dess det fyllt 19 år. Livräntetillägg till föräldrar (adoptivföräldrar) utgår med livräntans halva belopp; dock får livränta och livräntetillägg tillhopa ej överstiga värdet av det underhåll föräldrarna åtnjutit av den avlidne.

I flygolycksfallsförordningens 4 § stadgas, att bestämmelserna i 1916 års olycksfallsförsäkringslag och 1927 års militärsättningsförordning skall, med vissa undantag, i tillämpliga delar lända till efterrättelse beträffande ifrågavarande livräntor och livräntetillägg.

Enligt 5 § flygolycksfallsförordningen bestrides livräntor och tillägg enligt förordningen av statsmedel och de bestämmas, fränsett visst specialfall, av riksförsäkringsanstalten.

För flygolycksfall, som omfattas av 1950 års militärsättningsförordning, har flygolycksfallsförordningen givits motsvarande tillämpning.

Av flygolycksfallsförordningen omfattas numera följande persongrupper, nämligen

värnpliktiga (de som fullgör värnplikt);

till manskap hörande fast anställda (dels innehavare av icke-ordinarie manskapsbeställningar på aktiv stat, dels manskap över stat, dels ock musikelever);

förste fältflygare;

icke ständigt tjänstgörande fast anställd personal (dels personal i krigsmaktens reserver utom pensionsavgången personal, dels bataljonsläkare vid fältläkarkåren, fältläkarstipendiater, marinläkare av 2. graden vid stammen, marinläkarstipendiater, flygläkare av 2. graden på aktiv stat och bataljonsveterinärer vid fältveterinärkåren, dels ock indelt manskap);

frivilliga (hemvärnspersonal samt sådan i militärtjänstgöring frivilligt deltagande personal, som enligt Kungl. Maj:ts förordnande hänförs under militärsättningsförordningen);

officerare och underofficerare å aktiv stat; samt

ordinarie furirer, meteorologer m. fl.

Livräntornas storlek.

Enligt lagen den 17 juni 1916 (nr 235) om försäkring för olycksfall i arbete och förordningen den 18 juni 1927 (nr 234) om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring — liksom även enligt militärsättningsförordningen den 2 juni 1950 (nr 261) — bestämes invaliditetsersättningens belopp av storleken av vederbörandes årliga arbetsförtjänst och graden av nedsättningen av arbetsförmågan.

Beträffande dem som omfattas av olycksfallsförsäkringslagen — dvs. officerare och underofficerare å aktiv stat — ävensom fast anställda, vilka omfattas av någon av de båda militärsättningsförordningarna, har den årliga arbetsförtjänsten i stort sett beräknats till den verkliga inkomsten under sista året före olycksfallet. Vissa maximibelopp har dock gällt, nämligen 3 000 kr. för skador, som inträffat senast den 31 december 1941, 3 900 kr. för skador, som inträffat därefter men senast den 30 juni 1946, 4 800 kr. för skador, som inträffat därefter men senast den 31 december 1948, och 7 200 kr. för därefter inträffade skador.

För de värnpliktiga gällde enligt 1927 års militärsättningsförordning att den årliga arbetsförtjänsten skulle antagas utgöra visst i förordningen angivet belopp. Före den 1 juli 1944 utgjorde detta belopp 2 160 kr. för vissa (i allmänhet äldre) värnpliktiga och 1 764 kr. för övriga. Såvitt angår skador, som inträffade under tiden den 1 juli 1944—30 juni 1950, indelades de värnpliktiga (med hänsyn till utbildningens art och vederbörandes ålder) i fyra ersättningsklasser, därvid arbetsförtjänsten beräknades till resp. 2 700, 2 400, 2 160 och 1 764 kr. År 1946 beslöts vissa provisoriska ersättningstillägg, lika i alla fyra klasserna.

Fr. o. m. den 1 juli 1950 har för äldre fall ersättningarna till värnpliktiga och fast anställda omreglerats enligt en enhetlig skala; tillägg enligt flygolycksfallsförordningen utgår dock å den ej omreglerade ersättningen. Enligt 1950 års militärsättningsförordning skall den årliga arbetsförtjänsten även för värnpliktiga beräknas i överensstämmelse med reglerna i 1916 års olycksfallsförsäkringslag, dock får arbetsförtjänsten ej beräknas till lägre belopp än 3 600 kr., såvitt angår tiden den 1 juli 1950—den 30 juni 1953, och 4 800 kr. för tiden den 1 juli 1953—den 31 december 1954. Fr. o. m. den 1 januari 1955 höjes beloppet till 5 000 kr. Sistnämnda tre belopp gäller även bl. a. i fråga om livränta till fast anställt manskap; närmast förut var motsvarande belopp 3 000 kr.

När flygolycksfallsförordningen tillkom, utgick livräntan vid helinvaliditet normalt med $\frac{2}{3}$ av den beräknade årliga arbetsförtjänsten och vid nedsättning av arbetsförmågan (med minst $\frac{1}{10}$) med det lägre belopp, som svarade mot nedsättningen. Med det i denna förordning föreskrivna livräntetillägget för personal utan tjänstepensionsrätt, 50 procent av livräntans belopp, kunde — om bortses från eventuellt hjälplöshetstillägg — livränta högst uppgå till den beräknade årliga arbetsförtjänstens belopp. En värnpliktig helinvalid utan tjänstepensionsrätt erhöll sålunda ett tillägg å 588 kr. per år vid en årlig arbetsförtjänst om 1 764 kr. och 720 kr. per år vid en årlig arbetsförtjänst om 2 160 kr. En fast anställd med en årlig arbetsförtjänst av 3 000 kr. fick som helinvalid i tillägg 1 000 kr. per år, om han icke hade tjänstepensionsrätt, och eljest 500 kr. om året.

Beträffande olycksfall, som inträffade efter 1949 års ingång, infördes år 1948 ändrade bestämmelser i 1916 års olycksfallsförsäkringslag (SFS 420/1948). De nya grunderna gäller även fast anställda och frivilliga, som omfattades av 1927 års militärsättningsförordning (SFS 422/1948). I 1950 års militärsättningsförordning gäller dessa nya grunder för all personal, som omfattas av förordningen. Enligt de nya grunderna förhöjes livränta, där olycksfallet medfört förlust av arbetsförmågan eller nedsättning av densamma med minst tre tiondelar, för tiden fr. o. m. månaden näst efter den, under vilken den skadade fyllt 18 år, t. o. m. den månad, under vilken han fyller 67 år, till ett årligt belopp motsvarande a) vid förlust av arbetsförmågan $\frac{11}{12}$ av den beräknade årliga arbetsförtjänsten och b) vid nedsättning av arbetsförmågan ett mot graden av nedsättningen svarande belopp av nämnda arbetsförtjänst, minskat med $\frac{1}{12}$ av denna. Tidigare skulle, när den skadades tillstånd krävde särskild vård (vid hjälplöshet), livräntan vid helinvaliditet med hänsyn härtill bestämmas till högre belopp än eljest, likväl ej överstigande beloppet av den årliga arbetsförtjänsten. Enligt de nya grunderna skall, där olycksfallet medför förlust av arbetsförmågan och tillika visst särskilt vårdbehov, livräntan höjas med ett årligt belopp om högst 1 800 kr. per år (vårdbidrag).

För flygolycksfallsförordningens vidkommande innebar de nya livränte-

grunderna att för helinvalid tillägget enligt förordningen i arbetsförtjänstlågerna 3 600, 4 800 och 7 200 kr., om han inte hade tjänstepensionsrätt, blev resp. 1 650, 2 200 och 3 300 kr. samt, om han hade sådan pensionsrätt, resp. 825, 1 100 och 1 650 kr., allt per år.

Samtidigt med de nu berörda förbättringarna av invaliditetsersättningarna förbättrades även efterlevandelivräntorna. Enligt de tidigare grunderna utgjorde livränta till änka (eller änking) ett årligt belopp motsvarande en fjärdedel av den avlidnes beräknade årliga arbetsförtjänst. Enligt de nya grunderna höjdes livräntan till efterlevande make till en tredjedel av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Bland de äldre bestämmelserna fanns en regel om reduktion i förekommande fall av flera efterlevandelivräntor till högst sammanlagt $\frac{2}{3}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Enligt de nya reglerna blev motsvarande summa $\frac{5}{8}$ av arbetsförtjänsten.

Tillägget för änka uppgick enligt de ursprungliga reglerna vid en årlig arbetsförtjänst av resp. 1 764, 2 160 och 3 000 kr. till resp. 220: 50, 270 och 375 kr., om familjepensionsrätt icke förelåg, samt eljest till resp. 110: 25, 135 och 187: 50 kr., allt per år. Enligt de nya reglerna blev tillägget i arbetsförtjänstlågerna 3 600, 4 800 och 7 200 kr., om familjepensionsrätt icke förelåg, resp. 600, 800 och 1 200 kr. samt eljest resp. 300, 400 och 600 kr., allt per år.

I detta sammanhang må beröras även vissa andra bestämmelser i 1916 års olycksfallsförsäkringslag samt 1927 och 1950 års militärsättningsförordningar. Enligt 11 § i de tre författningarna skall från utgående ersättning avdrag ske för annat understöd på grund av olycksfallet. Ifrågasvarande paragraf har ändrats bl. a. samtidigt med de förut nämnda ändringarna i grunderna för invaliditets- och efterlevandeersättningarna. Enligt såväl den äldre som den nyare lydelsen av stadgandet skall såsom avdragsgillt understöd icke anses pension, som tillförsäkrats den skadade på grund av viss levnadsålder och anställningstid eller eljest av annan anledning än den av olycksfallet förorsakade skadan. I fråga om pension, som utgår vid arbetsoförmåga i följd av olycksfallet, skulle enligt den äldre lydelsen såsom avdragsgillt understöd anses allenast den del av pensionen, som översteg det belopp, vartill rätt grundats genom anställningstiden. Beträffande familjepension gällde enligt försäkringsrådets praxis, att såsom avdragsgillt understöd ansågs dels skillnaden mellan pensionens grundbelopp enligt 1941 års allmänna familjepensionsreglemente och grundbeloppet enligt 1936 års motsvarande reglemente, dels det s. k. 120-kronorstillägget och dels det rörliga tillägget. Enligt den nya lydelsen av här ifrågasvarande paragraf må pension, som utgår vid arbetsoförmåga i följd av olycksfallet eller till efterlevande, ej anses som avdragsgillt understöd till högre belopp än som motsvarar tre fjärdedelar av den livränta, som — vårdbidrag till den skadade oräknat — tillkommer den skadade eller

efterlevande. I flygolycksfallsförordningen stadgas att avdrag enligt föreskrifterna i nämnda 11 § ej må ske å förmån enligt flygolycksfallsförordningen.

Enligt ifrågavarande 11 § skall vidare för befattningshavare, å vilken t. ex. statens allmänna avlöningsreglemente äger tillämpning, lönen till den del densamma motsvarar den skadade tillerkänd livränta i anledning av olycksfall i arbetet anses utgöra avdragsgillt understöd på grund av olycksfallet; dock må livränta utgå om och i den mån särskilda förhållanden därtill föranleder, t. ex. då befattningshavare på grund av skadan nödgas avstå från en lönande bisyssla eller blir oanvändbar i viss kvalificerad tjänstgöring, som är förenad med särskild ersättning, t. ex. flygtillägg.

Enligt lagen den 14 maj 1954 (nr 243) om yrkesskadeförsäkring — vilken såsom nämnts träder i kraft den 1 januari 1955 — gäller i huvudsak följande i fråga om livränta vid invaliditet och till efterlevande.

Livränta till skadad beräknas på grundval av det s. k. ersättningsunderlaget. Vid fastställande av detta medräknas årlig arbetsförtjänst, som inte överstiger 7 200 kr. till hela sitt belopp, den del av arbetsförtjänsten, som överstiger 7 200 men ej 10 800 kr., till tre fjärdedelar och den del därav, som överstiger 10 800 kr. till hälften. Till belopp över 15 000 kr. tages ej hänsyn. Högsta ersättningsunderlag blir till följd härav 12 000 kr. Vid förlust av arbetsförmågan utgör livräntan $\frac{11}{12}$ av ersättningsunderlaget. Vid nedsättning av arbetsförmågan med minst 30 % utgör livräntan en mot graden av nedsättningen svarande del av ersättningsunderlaget, minskad med $\frac{1}{12}$ av detta. Vid nedsättning med mindre än 30 % utgör livräntan den del av två tredjedelar av ersättningsunderlaget, som svarar mot graden av nedsättningen. För tid efter månadsskiftet efter det skadad fyllt 67 år utgör livräntan $\frac{3}{4}$ av nyss angivna belopp. Högsta årslivräntan för helinvalid under 67 år utgör 11 000 kr.

Vårdbidrag till hjälplös invalid kan utgå med samma belopp som f. n., nämligen högst 1 800 kr. om året.

För den avlidnes änka motsvarar livräntan för tid t. o. m. den månad, under vilken hon fyller 67 år, $\frac{1}{3}$ och för tiden därefter $\frac{1}{4}$ av den avlidnes årliga arbetsförtjänst. Högsta ånkelivräntan blir före 67 år 5 000 kr. om året och efter 67 år 3 750 kr.

Det kan förtjäna nämnas att genom den nya lagstiftningen den till efterlevandelivränta berättigade personkretsen ävensom ersättningsgrunderna ändrats i olika avseenden. Bl. a. kan barn under speciella omständigheter få livränta upp till 21 års ålder. Invaliditetsbedömningen avses vidare för fall, som i detta sammanhang är av intresse, bli mera gynnsam för de skadade än som tidigare varit fallet.

Genom förordning den 4 juni 1954 (nr 460) har genomgripande ändringar vidtagits i 1950 års militärsättningsförordning, varigenom liv-

räntebestämmelserna i militärsättningsförordningen bragts till överensstämmelse med dem i yrkesskadeförsäkringslagen.

Upplysningsvis må i detta sammanhang nämnas att, därest livräntorna enligt yrkesskadeförsäkringslagen och militärsättningsförordningen i dess nya lydelse skulle höjas enligt reglerna i flygolycksfallsförordningen, detta skulle innebära bl. a. följande. Vid en årlig arbetsförtjänst av 10 000 kr. skulle tillägget för helinvalid utan tjänstepensionsrätt uppgå till 4 262: 50 kr. och till 2 131: 25 kr., om han ägde tjänstepensionsrätt. Därest arbetsförtjänsten vore 12 000 kr., skulle tilläggen bli 4 812: 50 resp. 2 406: 25 kr. Vid en arbetsförtjänst uppgående till minst 15 000 kr. skulle tilläggen bli 5 500 resp. 2 750 kr. Livräntetillägget till änka under 67 år skulle vid motsvarande årliga arbetsförtjänster bli resp. 1 666: 67, 2 000 och 2 500 kr. per år, om familjepensionsrätt icke föreläge, och resp. 833: 34, 1 000 och 1 250 kr. per år vid sådan pensionsrätt.

Beträffande den omfattning, vari flygolycksfallsförordningen vunnit tillämpning, må framhållas att under år 1953 ersättning beviljats i anledning av 12 olycksfall, vilka samtliga medfört den skadades död. Vid utgången av år 1953 utgick sammanlagt 119 livräntor eller tillägg, av dem 8 till skadade personer, 89 till änkor, 9 till barn och 13 till föräldrar. Det utgivna ersättningsbeloppet utgjorde under år 1953 tillhoppa omkring 50 000 kr. Ifrågavarande kostnad för statsverket belastar det under femte huvudtiteln upptagna förslagsanslaget Statsverket åliggande, av andra medel ej utgående ersättningar i anledning av olycksfall i arbete m. m.

Särskilda förmåner till flygpersonal enligt avlönings- och pensionsbestämmelser m. m.

Alltsedan år 1914 har utgått särskilda löneförmåner till flygpersonal i form av flygtillägg. Dessa tillägg har till viss del varit avsedda att utgöra kompensation för den speciella tjänstgöringen (det med flygtjänsten förenade ansvarsfulla arbetet, den ökade fysiska och psykiska förslitningen av individen etc.). I övrigt synes de ha varit betingade av de stora olycksfallsrisker, som flygtjänsten medfört för personalen, vilken därför ansetts böra erhålla ett särskilt bidrag till täckande av kostnader för olycksfallsförsäkring. De ursprungliga bestämmelserna i ämnet innebar, att den vid arméns och marinens flygväsen tjänstgörande personalen fick utöver eljest utgående avlöningsförmåner åtnjuta flygtillägg med för dag räknat 10 kr. för förare och 8 kr. för spanare. År 1926 utfärdades nya bestämmelser i ämnet. Enligt dessa bestämmelser utgick till flygförare och flygspanare ett månatligt belopp, som fränsett den första utbildningstiden utgjorde 270 kr. för löjtnant och beställningshavare av högre tjänstegrad, 210 kr. för underlöjtnant, fänrik, fanjunkare och sergeant, 150 kr. för fast

anställt manskap och 120 kr. för värnpliktiga. Flygtillägg utgick icke under tid, då beställningshavare var tjänstledig med skyldighet att vidkännas avdrag å lönen.

1936 års lönekommitté diskuterade — mot bakgrunden av att en höjning av eljest enligt gällande olycksfallsförsäkringsbestämmelser utgående livränteförmåner ifrågasatts — en sänkning av de i 1926 års bestämmelser angivna flygtilläggen men avstod från att framlägga förslag i sådant hänseende i betraktande av svårigheterna att bedöma verkningarna i rekryteringsavseende. 1939 års militära avlöningsreglemente innehöll i enlighet härmed de tidigare utgående beloppen och därjämte flygtillägg för tre nya kategorier, nämligen provflygare (270 kr.), kontrollflygare (210 kr.) och flygsignalist (150 kr.). I 1940 års manskapsavlöningsreglemente upptogs motsvarande bestämmelser, innebärande flygtillägg till flygförare med 150 kr., provflygare med 270 kr. samt flygsignalist och flygskytt med 90 kr.

På förslag av 1945 års lönekommitté höjdes vid 1947 års lönereglering samtliga flygtilläggsbelopp med 60 kr. per månad, varjämte flygsignalist jämställdes med flygspanare. År 1948 infördes flygtillägg även för färdmekaniker. Vid 1951 års riksdag beslöts en höjning av samtliga flygtilläggsbelopp med 30 kr. per månad. Samtidigt infördes flygtillägg med 150 kr. per månad till meteorologpersonal vid flygvapnet.

I överensstämmelse med en mellan 1949 års tjänsteförteckningskommitté och vederbörande personalorganisation träffad överenskommelse beslöts vid 1952 års riksdag en genomgripande omläggning av flygtilläggen. Denna omläggning innebar dels en ytterligare höjning och differentiering av beloppen, dels utvidgad rätt att åtnjuta flygtillägg eller däremot svarande förmåner, bl. a. då vederbörande på grund av olycksfall i tjänsten blivit oförmögen till flygtjänstgöring, dels införande av pensionsförhöjning på grund av flygtjänstgöring.

Efter denna reform utgår flygtilläggen med följande belopp per månad, nämligen till flygförare 270—480 kr., flygspanare 330—390 kr., provflygare som är flygförare 480 kr., annan provflygare 300 kr., kontrollflygare som är flygförare 390 kr., annan kontrollflygare 180—240 kr., flygsignalist 270—330 kr., färdmekaniker 240—300 kr. och meteorolog 180—240 kr. Därjämte utgår flyglärartillägg och elevtillägg. Flygtillägg utgår icke blott till militära och civilmilitära beställningshavare utan även till civila tjänstemän inom flygvapnet, som fullgör tjänstgöring som provflygare, kontrollflygare eller färdmekaniker.

Flygtilläggen får enligt 1952 års beslut åtnjutas icke blott vid tjänstledighet med oavkortad lön, såsom t. ex. vid olycksfall i tjänsten, utan även i fall, då vederbörande skadats till följd av olycksfall vid flygning och av sådan anledning blivit oförmögen till flygtjänstgöring utan att därför åtnjuta tjänstledighet. I sistnämnda fall äger vederbörande åtnjuta $\frac{3}{4}$ av flygtillägget under sammanlagt högst ett år från tjänstgöringshindrets

början, inberäknat av skadan föränledd tjänstledighet, och hälften av flygtillägget under ytterligare högst ett år. Har beställningshavare under minst 12 år fullgjort föreskriven flygtjänstgöring, äger han, om han bl. a. på grund av olycksfall vid flygning går förlustig rätten till flygtillägg, för tiden därefter så länge han kvarstår i flygvapnets tjänst uppbära lön enligt löneklass, vars nummer med två enheter överstiger numret för den löneklass han eljest skolat tillhöra.

Den beslutade pensionsförhöjningen till flygande personal innebär, att i vissa fall skall för ålders-, invalid-, sjuk-, förordnande- och familjepension tillämpas pensionsunderlag för lönegrad två nummer högre än den, efter vilken pensionen eljest skulle ha beräknats. Detta är fallet, dels om vederbörande under minst 12 år fullgjort flygtjänstgöring vid flygvapnet under sådana förhållanden att han därvid varit berättigad till flygtillägg och antingen varit kommenderad till flygtjänstgöring intill dess han inträder i pensionsåldern eller på grund av skada till följd av olycksfall vid flygning blivit oförmögen till eller avstängts från flygtjänstgöring, dels om vederbörande avlider före pensionsålderns inträde och intill tidpunkten för sitt frånfälle varit kommenderad till flygtjänstgöring.

Beställningshavare, som icke är berättigad till flygtillägg eller elevtillägg, ävensom civil tjänsteman vid försvaret äger för dag, varunder han beordras deltaga i flygning, uppbära flygtraktamente med 9—13 kr. Om här avsedd beställningshavare under deltagande i flygning drabbas av olycksfall, varav föränledes sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, äger han under tjänstledighet till följd av olycksfallet åtnjuta flygtillägg under högst två år med 150—210 kr. per månad.

Värnpliktig, som är kommenderad till flygtjänstgöring i befattning som flygförare, flygspanare eller flygsignalist, äger uppbära flygtillägg med 270 kr. per månad. Även elevtillägg och flygtraktamente kan utgå till värnpliktig. Flygtillägg och elevtillägg må vid tjänstledighet åtnjutas oavkortade under en tid motsvarande $\frac{1}{10}$ av den vartill den värnpliktige är inkallad. Om värnpliktig, som äger uppbära flygtraktamente, under deltagande i flygning drabbas av olycksfall, varav föränledes sjukdom eller förlust av arbetsförmågan, äger han vid tjänstledighet till följd av olycksfallet åtnjuta flygtillägg med 150 kr. per månad.

Särskild ersättning motsvarande flygtillägg utgår till personal i fallskärmstjänst. Denna ersättning, s. k. hoppstillägg, utgör för instruktör, övrigt utbildningsbefäl och elev vid grundläggande hopp utbildning och tillämpningsövningar i fallskärmshopp 270—460 kr. per månad samt för personal av befälsgrad vid annan tjänstgöring, som är förenad med skyldighet att deltaga i träning i torn eller utföra fallskärmshopp, 390 kr. per månad. Hoppstillägg skall avstås för tid, under vilken vederbörande ej fullgjort avsedd tjänstgöring. Fast anställd personal må dock behålla hoppstillägg, som belöper på tjänstledighet med oavkortad lön, och elev under

värnpliktstjänstgöring må vid tjänstledighet åtnjuta oavkortat hopptillägg under tid motsvarande $\frac{1}{10}$ av den tid han är inkallad till ifrågavarande tjänstgöring.

Departementschefen.

Av den lämnade redogörelsen framgår, att — om bortses från vissa särfall — den ersättning, som utgår enligt 1940 års flygolycksfallsförordning, konstruerats såsom ett procentuellt tillägg till den livränta, som enligt den vid varje tidpunkt gällande olycksfallsförsäkringslagstiftningen och de till denna anknutna militärsättningsförordningarna tillkommer den som skadats på grund av flygolycksfall eller, om han avlidit till följd därav, hans efterlevande.

Olycksfallsförsäkringslagstiftningen ävensom de allmänna bestämmelserna om ersättning i anledning av kroppsskada, ådragen under militärtjänstgöring, har efter tillkomsten av flygolycksfallsförordningen ändrats vid olika tillfällen, varje gång i förmånlig riktning för dem som omfattats därav. Förbättringarna för de ersättningsberättigade har gått betydligt utöver vad som betingats av penningvärdesutvecklingen. Genom att, såsom nämnts, livräntetilläggen enligt flygolycksfallsförordningen satts i relation till livräntorna enligt olycksfallsförsäkringslagstiftningen och militärsättningsförordningarna, har förhöjningen av livräntorna enligt sistnämnda författningar medfört motsvarande höjning av ifrågavarande livräntetillägg.

I samband med 1948 års ändringar i 1916 års olycksfallsförsäkringslag — härom torde få hänvisas till proposition nr 236/1948 — uttalades, att det ingalunda var självfallet, att de då beslutade förbättringarna av olycksfallsersättningarna borde medföra en automatisk höjning av de särskilda tilläggsersättningarna enligt flygolycksfallsförordningen. Frågan huruvida särskilda tilläggsersättningar i förevarande fall skulle bibehållas ansågs emellertid böra behandlas i samband med den fortsatta översynen av olycksfallsförsäkringslagstiftningen och militärsättningsförordningen. Den omständigheten att tilläggsersättningarna då lämnades orubbade skulle icke utgöra hinder för en allsidig omprövning av bestämmelserna i fråga.

Genom beslut vid riksdagens vårsession innevarande år har olycksfallsförsäkringslagstiftningen helt reformerats och reglerna i 1950 års militärsättningsförordning har anpassats efter bestämmelserna i den numera utfärdade lagen om yrkesskadeförsäkring. Reformen innebär väsentliga förbättringar av olycksfallsförmånerna. Redan härigenom har förutsättningarna för tilläggsersättningarna enligt flygolycksfallsförordningen ändrats. Under tiden har emellertid, såsom framgår av vad i det föregående anförts i fråga om de enligt avlönings- och pensionsbestämmelserna m. m. utgående förmånerna till flygpersonalen, även dessa förmåner avsevärt förbättrats. Flygtilläggens belopp har undan för undan höjts och villkoren för deras åtnjutande har, särskilt i vad gäller tid efter olycksfall vid flygning, i väsentlig grad förbättrats för flygpersonalen. Genom att pensions-

underlagen höjts har pensionerna blivit större. Anledning synes därför ej längre föreligga att bibehålla tilläggsersättningarna enligt flygolycksfallsförordningen. Detta gäller särskilt i fråga om den personal, som är underkastad statens allmänna avlöningsreglemente. Vad den värnpliktiga personalen angår torde den numera icke annat än i undantagsfall tagas i anspråk för flygtjänstgöring. Och i varje fall bör icke bestämmelserna i flygolycksfallsförordningen kvarstå för denna grupp, utan desamma torde böra upphävas samtidigt med ikraftträdandet den 1 januari 1955 av yrkeskadeförsäkringslagen och ändringarna i militärsättningsförordningen. För olycksfall, som inträffat före 1954 års utgång, bör dock flygolycksfallsförordningen alltjämt äga giltighet. Huruvida i annan ordning bör meddelas särskilda bestämmelser för värnpliktig flygande personal och för värnpliktig personal i fallskärmstjänst synes få upptagas till prövning i annat sammanhang.

Föredraganden hemställer härefter, att Kungl. Maj:t måtte genom proposition föreslå riksdagen att antaga ett inom socialdepartementet upprättat förslag till *förordning angående upphävande av förordningen den 17 maj 1940 (nr 333) om särskild ersättning i vissa fall för skada till följd av olycksfall vid flygning.*

Med bifall till denna av statsrådets övriga ledamöter biträdda hemställda förordnar Hans Kungl. Höghet Regenten, att till riksdagen skall avlätas proposition av den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar.

Ur protokollet:
Karin Wickström.
